

СТАНОВИЩЕ

за

на научния труд и академичните дейности
на гл.ас. д-р Ясен Андреев
представени за участие в конкурс за заемане на академична
длъжност „доцент“
по професионално направление 2.3 *Философия (Онтология)*, за
нуждите на секция *Онтология и Епистемология*

изготвена от Доц. Д-р Борис Грозданов

Секция “Философия на Науката“

ИФС, БАН

За участието си в конкурса д-р Ясен Андреев представя 22 публикации, с които **отговаря и надхвърля минималните национални изисквания**, изисквани и от БАН към научната и преподавателската дейност на кандидатите за придобиване на научна степен и за заемане на академичната длъжност „доцент“ по научни области и професионални направления, дефинирани съгласно *Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления*, утвърден с Постановление № 125 на Министерския съвет от 2002 г. (ДВ, бр. 64 от 2002 г.). (Решение на ОС на БАН от 22.10.2018 г.) за Област 2. Хуманитарни науки.

Потвърждавам, че приложените от кандидата по конкурса документи отговарят на заявената линия за покриване на минимални национални изисквания.

От приложените по конкурса документи и особено публикации става ясно, че д-р Андреев има дългогодишен опит в областта на онтологията, за чийто цели е обявен и конкурса. Прави впечатление броя на публикациите, езиците на тяхното публикуване

(Български, Немски, Френски и Английски) и широкия спектър от проблеми от областта, които са адресирани в работата на д-р Андреев.

Академичните интереси и експертиза на д-р Андреев се позиционират ясно в полето на Континенталната Философия, като водещи автори в изследванията му са Мартин Хайдегер и Едмунд Хусерл. Добро впечатление прави, че д-р Андреев изследва и компаративно проблеми на границата между континенталната и аналитичната философия, като проблема за логическата и психологическата природа на фундаменталните понятия на аритметиката (в статията *Notes on the Dialogue between Phenomenology and Mathematics: Husserl and Becker*) и проблемите за аритметизацията на математиката и редуцирането на числата до естествени числа, (в статията *Notes on the Dialogue between Phenomenology and Mathematics: Husserl and Becker*).

За целите на настоящото становище ще се спра на приносите в следните публикации:

Notes on the Dialogue between Phenomenology and Mathematics: Husserl and Becker. in: **Studia Phaenomenologica.** Phenomenology and the Sciences: Between Foundation, Clarification, and Material Contributions. Volume XXIV, (ISSN:1582-5647), 2023.

Математически начала на Хусерловата феноменология. в: **Некласическа наука. Наука и псевдонаука.** Ангел Стефанов (съст.), Издателство „Парадигма“, София, 2021, (ISBN: 978-954-326-461-2), стр. 64-82.

Die Mathematische Existenz aus phänomenologischer Sicht. in: Ginev, Dimitri (Hrsg.) **Aspekte der phänomenologischen Theorie der Wissenschaft.** Orbis Phaenomenologicus: Perspektiven, Neue Folge 21, Verlag: Königshausen und Neumann, Würzburg, 2008, (ISBN: 978-3-8260-3721-4), S. 136-154.

Феноменологията в алтернатива-1927. в: **Пътища на философията в съвременния свят.** Райнова, Иванка (съст.), София, Български феноменологически център, BPS & IAF, 2004, стр. 107-125.

La phénoménologie au carrefour-1927, in: **Divinatio. Studia Culturologica Series,** Maison des Sciences de l'Homme et de la Société, (ISSN:1310-9456), vol. 12, 2000, pp. 137-145.

Вярвам, че колегите от научното жури ще се спрат преобладаващо на останалите работи на д-р Андреев, а тези 5 се позиционират на границата

на комуникацията между Континенталната и Аналитичната традиции в Западната философия и така са значително по-близо до моята професионална компетентност. Заявените приноси:

1. Критически са реконструирани двата кръга на сложния диалог между феноменологична философия и математика, така, както те са документирани в Хусерловата Философия на аритметиката от 1891 и Бекеровата Математическата екзистенция от 1927.

2. Обосновава се положението, че именно радикалните проблеми на едно изясняване на логическите и математическите основни понятия мотивират самото начало на Хусерловата феноменология.

3. Критически се анализира значението и структурата на Хусерловото обяснение на „логическата и психологическата“ природа на фундаменталните аритметични понятия.

4. Специално внимание е отделено на психологистката стратегия на Философия на аритметиката (1891) да анализира естествените числа в понятия като ментални феномени и психични данни, представи, презентации и ре-презентации.

5. Изяснява се дебатът за „математическите корени и начала“ на Хусерловата феноменология.

6. Показва се, че тъкмо Arithmetisierungsprogramm поражда специфичния проблемен контекст като критическа реакция, спрямо който феноменологичната философия се конституира като философска позиция.

7. Прокарват се множество паралели между Хусерл и Фреге. Както Хусерл, така и Фреге се опират на редуцията на всички видове числа до естествените числа и двамата възприемат идеята за числото като имащо универсална природа (universalissimum).

8. Проследява се Хусерловата крачка отвъд аритметизацията на анализа и отвъд логицизирането на елементарната аритметика в посока на едно радикално обосноваване на най-елементарната математическа дисциплина.

9. Критически се разглежда проблемът за ролята на доктрината за конститутивен анализ (phänomenologische Konstitutionsanalyse) в хода на реформулирането на феноменологичната програма в посока на херменевтико-онтологична концепция.

са категорично **налични** в тези публикации като приноси както за История на Философията така и за Континенталната Онтология. Д-р Андреев познава изключително добре и в детайли проблематиката като очевидно много доброто му познаване на историята на проблемите и дебатите върху тях му помага значително в постигането и защитаването на заявените приноси. Особено бих подчертал приносите (1), (3) и (5) като тяхното значение за История на Философията и Онтологията е несъмнено сериозно. Моята персонална позиция по проблемите за природата на основните логически и математически понятия, както и за „най-елементарната математическа дисциплина“ се различават значително както по методите, така и по заключенията на д-р Андреев, но това по никакъв начин не влияе на приносния характер на всички така формулирани и така присъстващи в приложените научни текстове приноси.

Във връзка с приносите имам една донякъде странична забележка, която касае основно принос (8). На стр. 67 в бележка под линия (4) д-р Андреев коментира, „И то модерната математика не единствено в лицето на нейната най-елементарна дисциплина – втората част на Husserl 1983 документираща Хусерловите работи по геометрия“, имплицитно приемайки тезата-проект на Хусерл, че съществува йерархия по комплексност сред математическите дисциплини и като „най-елементарна“ трябва да се приеме „елементарната аритметика“, контрастирана в бележката с геометрията, като дисциплина от по-висок ред комплексност. Ако това е само цитиране на Хусерловата теза - проект (продължение на линията Вайерщрас и особено Кронекер, както развива детайлно в текста д-р Андреев) бележката ми е излишна; но в хипотезата, че д-р Андреев приема тази теза и като своя (за което текстът и принос (8) дават основания), ефективно присъстваща и в съвременния дебат по Философия на математиката (в който Хусерл, очевидно, не може да участва), такова твърдение игнорира голям брой от дебатите във съвременната философия на математиката за истинската „най-елементарна“ математическа дисциплина, а именно такава, която по силата на своята елементарност, визирайки максимална мощност по общност (generality) може да послужи като един вид основа за други(те) математически дисциплини, които биват развивани в по-висок ред на комплексност (като например споменатата в бележка (4) дисциплина на геометрията). Без да навлизам в дебата, което е излишно за настоящите цели на становището, искам да обърна внимание, че хипотезите 1. *Геометрията е от еднаква или по-ниска комплексност* (като потенциално интересен аргумент в нейна полза може да се подчертае най-ранната аксиоматизация на математическа дисциплина, тази на геометрията в *Елементи* на Евклид, която остава и единствена до появата на първите исторически аксиоматизации на аритметиката като тези на Пърс (1881) и Пеано (1889), т.е. Повече от 2000 години след Евклид) и имплицитната в бележката 2. *Друга дисциплина,*

освен аритметиката и геометрията, като например Теория на Множествата (следваща по-късната линия Кантор срещу Кронекер) или Теория на Категориите, са от по-ниска комплексност от тази на „елементарната“ аритметика, **определено са в достатъчно силни позиции в съвременните дебати по философия на математиката** и нито могат нито следва да бъдат мимоходом игнорирани с такава или друга бележка под линия. Не намирам, че твърденията в статията се нуждаят от адресирането на тези две хипотези, по-скоро бих насочил кандидата в евентуални бъдещи работи по публикуваните проблеми да има предвид и разширения съвременен дебат за **елементарността и общността** в основите на математиката, намирам, че изследванията му само ще спечелят от подобно внимание.

Приемам заявените приноси на предложените за целите на конкурса текстове за налични и допринасящи за развитието на дисциплинарните полета, в които са позиционирани студиите и статиите. Намирам, че тези приноси отговарят и отново, надхвърлят академичните изисквания за академичната длъжност “доцент” по смисъла на Българския закон. Нямам общи публикации с кандидата и не се намирам в конфликт на интереси с него. Препоръчвам на уважаемото научно жури да предложи на Научния Съвет на ИФС, БАН, да избере гл.ас. д-р Ясен Андреев на академичната длъжност доцент в професионално направление *Философия (Онтология)*, за нуждите на секция *Онтология и Епистемология*.

Доц. Д-р. Борис Грозданов

ИИОЗ, БАН, София, 18.12.2023